

Handreiking DMZ

Schuldhulpverlening en Inkomensbeheer

Inhoud:

- Voorwoord
- Een diaken is (g)een hulpverlener
- De risicogroepen
- Hulpaanbieders
- Schuldhulpverlening, Inkomens- of budgetbeheer
- Werkwijze diaconie
- Aanbevelingen
- Protocol

Voorwoord

Deze Handreiking gaat over allerlei facetten van schuldhulpverlening in relatie tot het diaconaat. Ook in onze gemeenten is het voor de diakenen belangrijk kennis te hebben van deze materie. In de Handreiking zijn de belangrijkste aspecten daarvan overzichtelijk bijeen gebracht. We hopen dat deze handreiking u van dienst zal zijn bij het diaconale werk in uw gemeente.

Deputaatschap DMZ

Een diaken is (g)een hulpverlener!

Christelijke barmhartigheid

Diaconaat is de dienst van de christelijke barmhartigheid, het vanuit de christelijke gemeente zorgend en dienend bezig zijn en omgaan met diegenen die hulp behoeven. Het diakenambt is ingesteld om deze taak van de gemeente goed te laten functioneren. De Heere Jezus leert ons Zelf in het grote gebod hoe we daarmee bezig dienen te zijn: 'Gij zult liefhebben de Heere uw God, ... Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfven.' (Matth. 22:37-40)

Hierin hebben we allemaal de opdracht gekregen zorg te hebben voor onze naaste, ieder met de eigen gaven.

De diakenen hebben daarbij de bijzondere opdracht de gemeente te stimuleren en te motiveren in de uitoefening van die zorg voor elkaar. Zij gaan de gemeente als het ware daarin voor.

Financiële zorg

Een onderdeel van die zorg voor elkaar is de materiële / financiële zorg voor hen die dat nodig hebben. Het 'takenpakket' omvat veel meer dan alleen het financiële aspect, maar in deze handreiking willen we vooral dat onderdeel eruit lichten en verder uitwerken. Dit betekent niet dat de andere taken minder belangrijk zijn. Dienen kan op veel meer manieren dan alleen door financiële hulp te bieden. We moeten echter helaas constateren dat de diaconie steeds vaker geconfronteerd wordt met financiële hulpaanvragen. Omdat deze hulpvragen complex kunnen zijn, hebben we over dit onderwerp deze handreiking samengesteld.

We zetten voor u de belangrijkste zaken op een rijtje. Achtereenvolgens komen aan de orde:

1. De risicogroepen
2. De hulpaanbieders
3. De schuldhulpverlening
4. De werkwijze van de diaconie
5. Aanbevelingen
6. Protocol

1 De risicogroepen: *de mensen die in financiële problemen kunnen raken*

Er is een aantal groepen van mensen die financieel kwetsbaar zijn. We noemen hen ook wel risicogroepen. Door hun 'status' komen ze mogelijk eerder in de problemen dan mensen die niet tot een risicogroep behoren. Hieronder worden de belangrijkste groepen genoemd. Het is belangrijk om deze groepen in eigen gemeente te onderkennen. Op deze manier kan men mensen die in financiële problemen kunnen raken ook sneller 'op het spoor komen'.

1.1 Een laag inkomen

Het zal duidelijk zijn: mensen met een laag inkomen lopen extra risico in financiële problemen te raken. Laag-opgeleide mensen hebben soms ook een laag inkomen. Dat inkomen kan verder onder druk komen te staan door de kosten van een studie of als door ziekte of een handicap werken minder of helemaal niet mogelijk is. Daarbij komt vaak dat door de ziekte, de handicap of simpelweg door ouder worden aanpassingen aan de woning nodig zijn. Dat kost geld. Niet iedereen weet dan de juiste wegen te vinden voor het aanvragen van subsidie; de mogelijkheden daarvoor zijn door de nieuwe wetgeving op dit terrein trouwens ook minder.

1.2 Werklozen

Werkloosheid kan onverwacht een feit zijn. Als je gewend bent om zonder geldzorgen te leven, weinig of geen spaartegoed hebt opgebouwd maar wel een hoge hypotheek of een forse huur moet betalen, kan werkeloos worden ingrijpend zijn. De maandelijkse lasten blijven gewoon doorgaan. Voordat er een uitkering is geregeld gaan er soms een paar maanden voorbij. Die uitkering is altijd lager dan wat men eerst verdiende. Als je dan niet geleerd hebt te budgetteren, leidt dat gemakkelijk tot een situatie waarin schulden ontstaan waarvan je moeilijk af kunt komen. Daarnaast kunnen bij plotselinge werkloosheid psychische problemen ontstaan. Dat kan ertoe leiden dat het op orde brengen en houden van de financiële huishouding te weinig aandacht kan krijgen; een extra risicofactor voor het ontstaan van schulden.

1.3 Echtscheiding

Naast de ingrijpende psychische en sociale gevolgen die een echtscheiding met zich meebrengt, zien we dat er vaak ook financiële problemen ontstaan. Het kan zijn dat het huis moet worden verkocht (vaak met een forse restschuld) en woonruimte gehuurd moet worden. Het bestedingspatroon moet worden aangepast. Voor een gezin met kleine kinderen valt dat vaak niet mee. Omgekeerd zijn financiële zorgen in veel gevallen een factor bij het ontstaan van huwelijksproblemen.

1.4 Psychische problemen

Psychische problematiek kan op zichzelf een factor zijn bij het ontstaan van schulden. De impact van de psychische problemen kan zo groot zijn dat mensen niet meer kunnen functioneren en dus ook niet in staat zijn hun financiële situatie op orde te houden. Het gebeurt ook dat mensen helemaal niet meer met geld om kunnen gaan en het uitgeven aan van alles en nog wat. Soms raken ze werkloos of in de bijstand als gevolg van hun psychische problemen. Daardoor dalen uiteraard hun inkomsten.

1.5 Jongeren en omgaan met geld

Regelmatig komt het voor dat jongeren zonder directe noodzaak een lening nemen, bijvoorbeeld om op vakantie te gaan. Na twee weken is de vakantie om, maar zitten ze nog wel maanden en soms jaren met de afbetaling van de lening.

Dat jongeren zelfstandig gaan wonen kan nodig zijn, maar het vraagt wel de vaardigheid om goed met geld om te kunnen gaan.

Intensief gebruik van de mobiele telefoon, de kosten van scooter of auto of kopen op krediet bij postorderbedrijven vergen veel geld, waardoor schulden hoog kunnen oplopen.

De laatste jaren zijn de kosten voor het volgen van een studie sterk gestegen. Dat kan leiden tot het (moeten) aangaan van hoge leningen, waardoor problemen kunnen ontstaan.

Jonge mensen lenen ook regelmatig veel geld om bijvoorbeeld een bruiloft te bekostigen of een (starters-)woning te verbouwen en in te richten. Dit wordt vaak gefinancierd met consumptieve leningen bij banken en geldverstrekkers. Daar zijn forse rentelasten aan verbonden. Er kunnen omstandigheden ontstaan dat men niet aan aflossen toekomt, bijvoorbeeld omdat de vrouw van het gezin door omstandigheden parttime moet gaan werken of zelfs moet stoppen met werken. Het gezinsinkomen daalt daardoor, terwijl de kosten stijgen. Problematische schulden zijn hiervan veelal het gevolg.

1.6 Pensionering

Met pensioen gaan is vooral prettig als men er in inkomen niet teveel op achteruitgaat. Maar veel mensen worden bij hun pensionering geconfronteerd met een financiële achteruitgang. De AOW zorgt weliswaar voor een (laag) basisinkomen, maar als men in het werkzame leven niet gespaard heeft of een pensioenverzekering heeft afgesloten, kan men in de problemen komen.

1.7 Nieuwkomers

Asielzoekers zijn extra kwetsbaar in Nederland. Vaak hebben ze al schulden gemaakt om de reis naar Nederland te betalen. In Nederland moeten ze dan meestal helemaal opnieuw beginnen. Men moet de taal leren, een opleiding volgen en werk zoeken. Meestal wordt er vanuit het land van herkomst ook nog druk uitgeoefend om de familie daar financieel te ondersteunen.

2 De hulpaanbieders: *wie kunnen betrokken zijn bij financiële problemen?*

2.1 De Gemeentelijke Sociale Dienst

Als de hulpvrager geen inkomsten of uitkering heeft, moet hij of zij zich melden bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Het CWI kan in de woonplaats van de aanvrager kantoor houden, maar ook een aantal kilometers van de woonplaats af. Het CWI is aan de regio verbonden die vroeger bij het arbeidsbureau hoorde. Bij het CWI kun je naast een bijstandsuitkering ook een uitkering via de Werkloosheid Wet (WW) en in sommige gevallen een Ziekte Wet-uitkering (ZW) aanvragen.

Iedere burger heeft recht op een bijstandsuitkering, als de persoon niet in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. Eerst moet een aantal formulieren worden ingevuld en ingeleverd.

Daarna kan het, wanneer de aanvraag compleet is, maximaal 8 weken duren voordat de uitkering rond is. Als mensen dus helemaal geen geld meer hebben, kan dat problematisch zijn. De diaconie kan dan tijdelijk hulp bieden. Het moet dan wel duidelijk zijn of de uitkerende instantie, de gemeente die de bijstandsuitkering uitbetaalt, of de bedrijfsvereniging die de WW en in sommige gevallen de Ziekte Wet uitbetaalt, geen voorschot kan geven.

De Sociale Dienst kan ook helpen bij het zoeken naar regelingen die meer ruimte kunnen bieden in het te besteden budget. Te denken valt aan bijzondere bijstand. Ook hier komt een hele papierwinkel bij kijken. Sommige mensen zien daar erg tegenop en weten er geen raad mee. Zij laten het er dan bij zitten en krijgen dus ook geen geld. Hulp bij het invullen van formulieren of het organiseren van deze hulp door de diaconie kan soms zeer op zijn plaats zijn.

Een belangrijk punt: Indien een gemeentelid een uitkering vanuit de WWB (Wet Werk en Bijstand) ontvangt, is het niet toegestaan structureel geldelijke ondersteuning te ontvangen van bijvoorbeeld de diaconie. Deze ontvangen gelden worden in mindering gebracht op de uitkering.

2.2 Kredietbank

Bij de Gemeentelijke Kredietbank kan men terecht voor schuldhulpverlening en ook voor de verklaring die nodig is om een beroep te doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). De bank heeft geen winstoogmerk. In Nederland zijn ongeveer vijftig gemeentelijke kredietbanken. Adressen van de gemeentelijke (regionale) kredietbanken zijn te verkrijgen via de Sociale Dienst.

2.3 Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) en De Vluchtheuvel

Het maatschappelijk werk wil hulp bieden bij het aanpakken van de individuele oorzaken van de schulden en andere problematiek. Veel gemeenten hebben een Budget Advies Centrum, dat advies geeft hoe met schulden om te gaan en hoe het ontstaan van schulden te voorkomen. Er wordt dan gekeken naar het inkomsten- en uitgavenpatroon en geadviseerd hoe met het budget om te gaan. Sommige gemeenten geven cursussen op dit gebied.

Het maatschappelijk werk helpt ook het gevoel van eigenwaarde van betrokkenen te vergroten; mensen schamen zich vaak voor hun schulden. Het Algemeen Maatschappelijk Werk kunt u vinden in uw woonplaats. U kunt zelf rechtstreeks contact opnemen met het AMW of via de huisarts of het gemeentehuis.

Het is van groot belang ook aandacht te besteden aan de relationele kant van de schuldproblematiek. Vaak zijn er door de schulden spanningen ontstaan in de relaties. Dan is het nodig dat hulp geboden wordt, die Gods Woord als uitgangspunt heeft. De Vluchtheuvel biedt professionele, christelijke, psychosociale hulp bij zowel persoonlijke als relatieproblemen. Schuldbemiddeling en budgetbegeleiding voor cliënten behoren niet tot het hulpaanbod van De Vluchtheuvel. Het adres en telefoonnummer van De Vluchtheuvel vind u achter in de handreiking.

2.4 Private schuldhulpverleningsinstanties

Als de schulden erg gecompliceerd zijn, komt er veel bij kijken. Het is moeilijk als leek dit goed te

begeleiden. Naast de gemeentelijke of regionale kredietbank bieden private schuldhulpverleningsinstanties hulp bij integrale schuldbemiddeling en budgetbeheer. Men biedt minnelijke schuldhulp door voor cliënten de afloscapaciteit te berekenen en op basis van de afloscapaciteit betalingsvoorstellen aan schuldeisers te doen. Deze vorm van schuldhulp werd en wordt ook wel een 'minnelijk traject' genoemd, omdat de schulden worden afgelost via een minnelijke schikking. In het algemeen is het wel de ervaring dat schuldbemiddeling alleen niet effectief is, omdat veel schuldenaren niet in staat zijn hun financiële verplichtingen gedisciplineerd na te komen. De schuldhulpverlening beschikt vaak over programma's voor budgetbeheer. Budget- / inkomensbeheer is vaak de aangewezen methode om tot een structurele oplossing te komen. Daarbij is een mogelijke werkwijze:

- Per maand ontvangt de cliënt een volledig overzicht van de inkomsten, uitgaven, en aflossingen.
- Budget- / inkomensbeheer wordt gecombineerd met begeleiding van de cliënt die gericht is op de preventie van het maken van schulden.

Daarnaast is het mogelijk om gemeenteleden die geen schulden hebben maar toch continu bij de diaconieën 'in beeld blijven' te ondersteunen met budgetbeheer of bewindvoering.

Voor de gegevens van private schuldhulpverleners zie 'Algemene adressen' achter in de handreiking.

2.5. Bureau voor rechtshulp

Bij het Bureau voor rechtshulp kunnen personen met een laag of middeninkomen tegen een geringe vergoeding rechtsbijstand krijgen van professionele juristen. Mensen die een minimum inkomen hebben, kunnen voor de rechtsbijstandskosten een beroep doen op bijzondere bijstand. In de meeste gevallen wordt er dan bijzondere bijstand gegeven voor de eigen bijdrage rechtsbijstandskosten. Denk bijvoorbeeld aan het aanvechten van het ontslag bij de (ex-)werkgever, of aan het aanvragen van alimentatie bij een echtscheidingsprocedure. In Nederland zijn 43 vestigingen van bureaus voor rechtshulp. U vindt de adressen van de verschillende bureaus op Internet.

2.6 BKR Tiel

Bureau Krediet Registratie, kortweg BKR, informeert over het leen- en aflosgedrag van consumenten in Nederland. In het Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI) van BKR legt men betalingsverplichtingen vast van consumenten die een krediet, kredietfaciliteit of gsm-abonnement op hun naam hebben staan.

Als iemand bij een financiële dienstverlener een nieuwe overeenkomst aanvraagt, informeert die bij het BKR naar het leen- en aflossingsgedrag van deze persoon. Een bank in Groningen beschikt zo over precies dezelfde BKR-informatie als een bank in Maastricht.

Dankzij de informatie uit CKI helpt het BKR voorkomen dat mensen meer lenen dan zij kunnen betalen. Helaas zijn er mensen die ondanks deze regeling toch nog in de financiële problemen komen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het kopen op afbetaling bij de postorderbedrijven.

2.7 Budgetvoorlichting NIBUD

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) is een instelling die op landelijk niveau werkt. Het NIBUD is een onafhankelijke stichting die het budgetteren propageert als hulpmiddel om de inkomsten en uitgaven binnen een particulier huishouden op elkaar af te stemmen, ook voor de langere termijn. Hiertoe ondersteunt het NIBUD onder andere intermediairs, bijvoorbeeld schuldhulpverleners. De ondersteuning bestaat uit het aanbieden van diverse uitgaven, opleidingen en advisering. De website van het NIBUD biedt hierover veel informatie (zie 'Algemene adressen').

3 De schuldhulpverlening

Wat is schuldhulpverlening? Het woord zegt het al: hulpverlening bij schulden. Maar dat is nog niet zo eenvoudig. Er komt van alles bij kijken. Mensen vinden het vaak erg moeilijk om hulp te vragen bij financiële problemen. Ze schamen zich daarvoor. Als er hulp gevraagd wordt, zit men vaak al diep in de schulden en weet men zich geen raad meer.

3.1 De plaats van de diaconie

Hulpvragers komen soms met een irrealistisch verwachtingspatroon naar de diaconie. Zij verwachten dan snelle oplossingen, zoals geld, het voorkomen van een uithuiszetting of het buiten de deur houden van de deurwaarder. Bij mensen die problematische schulden hebben, zijn de omstandigheden vaak al zodanig dat de aandacht voor de bestaansbedreigende schulden de hoogste prioriteit heeft.

Tijdens het hele proces kan men te maken hebben met weerstanden van de hulpvrager, zoals angst, onwetendheid, uitzichtloosheid, verlies van status, verandering van leefstijl, ander koopgedrag en het afhankelijk moeten zijn van hulpverlening.

Als diaken moet u dan oppassen niet meegezogen te worden in het verhaal van het gemeentelid.

Ook niet als het gemeentelid mogelijk druk op u gaat uitoefenen.

Er gaat meestal wel de nodige tijd overheen voordat een hulpverleningstraject voor schulden loopt. Informeer altijd of er 'broodnood' is: tekort aan eerste levensbehoeften. Daar kan, ter overbrugging, mogelijk een taak voor de diaconie liggen.

3.2 Twee trajecten van schuldhulpverlening:

3.2.1 Het minnelijke traject

Uiteindelijk zal het huishouden terecht komen bij een schuldhulpverlener van bijvoorbeeld een kredietbank of sociale dienst. Via een intakeprocedure wordt beoordeeld of het huishouden in aanmerking komt voor een schuldregeling in het minnelijke traject. In deze fase tracht de schuldhulpverlener via onderhandelingen met de schuldeisers tot een oplossing te komen. Leidraad hierbij is de 'Gedragscode Schuldregelen'. Hierin staat beschreven waaraan de schuldhulpverlener zich moet houden: de cliënt dient zich maximaal in te spannen, alle schuldeisers moeten in het traject meedoen en gelijkberechtigd worden, enzovoort. Deze Gedragscode bestaat sinds 1979 en wordt breed geaccepteerd als de basis voor schuldregeling in Nederland.

De hulpverlener berekent de aflossingscapaciteit: het bedrag dat de cliënt maandelijks maximaal kan betalen om de schulden af te lossen. Eerst wordt het vrij te laten bedrag berekend: het bedrag dat de cliënt minimaal nodig heeft om van te leven. Hierbij wordt uitgegaan van 90% van de bijstandsnorm + 5% om te reserveren.

Er wordt rekening gehouden met de hoogte van de huur, voor zover die ligt boven de normhuur van € 182,85 per maand. Verder wordt rekening gehouden met de ziektekostenverzekering min de nominale premie. De hoofdregel is dat de auto moet worden verkocht. Wanneer iemand een auto nodig heeft om naar zijn werk te gaan, wordt daar ook een bedrag voor gerekend. Als de auto niet strikt noodzakelijk is, worden de autokosten niet in de berekening meegenomen. Het inkomen dat boven de bedragen komt die hiervoor genoemd zijn, is de ruimte om af te lossen op de schulden. De aflossingsperiode is 36 maanden.

Bij een minnelijke regeling wordt vaak een percentage-aanbod aan de schuldeisers gedaan en het restant wordt aangeboden ter finale kwijting. Na afloop van de periode is men schuldenvrij.

3.2.2 Dwangakkoord of Gedwongen medewerking.

Indien een schuldeiser het aangeboden voorstel, zonder sterke redenen, afwijst, kan de gang naar de rechter gemaakt worden voor een Dwangakkoord of Gedwongen medewerking. De

schuldhulpverlener kan de kantonrechter verzoeken deze weigerachtige schuldeiser te dwingen mee te gaan met het minnelijke traject. Indien de rechter hiermee instemt, is het minnelijke traject alsnog geslaagd. Indien hij het afwijst, kan direct, in dezelfde zitting, een beroep gedaan worden op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP).

3.2.3 Het wettelijke traject: de WSNP

Lukt het niet om in het minnelijke traject tot een akkoord te komen, bijvoorbeeld omdat een of meer schuldeisers niet akkoord gaan, dan moet een verklaring worden afgegeven, waarna de rechter een besluit kan nemen tot toelating tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). Er wordt een bewindvoerder benoemd die de wettelijke regeling gaat opzetten. De middelen die ingezet moeten worden (aflossingscapaciteit en vermogen) zijn gelijk aan die voor het minnelijke traject. Wel moet in het wettelijk traject een bijdrage aan het salaris van de bewindvoerder worden gegeven. De rechter legt de schuldeisers de regeling verplicht op, zodat de cliënt na afloop van de periode (die ook hier doorgaans 36 maanden duurt) van de schulden af is, in die zin dat ze niet meer opeisbaar zijn. Na het goed doorlopen van dit traject wordt een zgn. Schone Lei afgegeven. Voor informatie: zie www.wsnp.rvr.org/.

3.3 Inkomensbeheer

In veel gevallen is er geen sprake van een problematische schuld maar is er veel meer een probleem op het gebied van het beheer van de financiën. Dit kan van tijdelijk aard zijn (bijvoorbeeld bij terugval van inkomen), maar kan ook regelmatig terugkomen omdat er een structureel probleem is: men weet niet met geld om te gaan. De diaconie wordt dan regelmatig gebeld met het verzoek om bij te springen 'omdat het weer even niet gaat'. Niet het tekort aan inkomen, maar het teveel aan uitgaven is dan de oorzaak van het probleem. Alleen diaconaal geld geven is hier geen oplossing; men houdt daarmee het probleem in stand. Er moet bij deze huishoudens uitgekeken worden naar structurele ondersteuning bij het omgaan met geld. Dit kan soms via een budgetcoach of schuldhulpmaatje, maar meestal is (tijdelijk) inkomensbeheer een beter alternatief. Bij inkomensbeheer besteedt het gezin het beheer van hun financiën uit aan een budgetbeheerder die een financieel plan opstelt, een beheerrekening opent en de financiën overneemt. Het gezin ontvangt dan huishoudgeld/leefgeld en legt de rest van de verantwoordelijkheid bij de budgetbeheerder. Dit kan voor een korte, maar ook voor een langere termijn.

4 Werkwijze van de diaconie bij financiële nood

Mensen kunnen een beroep doen op de diaconie voor een financiële bijdrage. Hoe gaat men dan te werk? Het is belangrijk eerst een helder en duidelijk beeld te krijgen van de noodzaak van financiële hulp. Het volgende stappenplan kan u hierbij behulpzaam zijn.

4.1 Inventariseren van de oorza(a)k(en) van de problemen

Eerst moet onderzocht worden wat mensen zelf al hebben geprobeerd voor men de diaconie benadert. Soms blijkt dat er nog andere mogelijkheden zijn, maar dat men niet altijd de juiste wegen weet te bewandelen. De diaconie kan behulpzaam zijn bij het leren vinden daarvan. Mensen hebben vaak ook behoefte aan een luisterend oor. Meestal heeft men nog met niemand durven praten over de financiële problemen. Wat tijd en aandacht worden dan erg gewaardeerd. Wat is belangrijk om te weten voordat er hulp geboden wordt? De vragen op een rij:

- Wat is het probleem precies?
- Hoe is het probleem ontstaan?
- Zijn er andere oorzaken dan de mate van inkomen in het geding (verslavingen, verkwistingen)?
- Wat heeft men zelf al geprobeerd om het probleem op te lossen?
- Zijn er mogelijkheden in de familiekring om hulp te krijgen?
- Is er een duidelijk financieel overzicht?
- Welke ideeën heeft men zelf om het probleem op te gaan lossen?
- Is men gemotiveerd om mee te werken?
- Bij welke hulpverleningsinstanties is de hulpvrager al bekend?

4.2 Doorverwijzen naar andere instanties

De diaconie kan vaak doorverwijzen naar één of meer van de hieronder genoemde instanties:

1. Gemeentelijke Sociale Dienst
2. Maatschappelijk Werk
3. Kredietbank
4. Professionele organisaties voor budgetbegeleiding en schuldhulpverlening
5. Bureau voor rechtshulp

4.3 Hulp bij acute situaties

Vaak komen mensen met één schuld. Het is verstandig door te vragen. Meestal is er sprake van meer schulden. Het komt bijvoorbeeld bijna nooit voor dat er alleen maar een huurschuld is. De energievoorziening of de ziektekosten kunnen ook zaken zijn waar schulden zijn ontstaan. Is doorverwijzen niet voldoende voor het moment (vaak gaat er even tijd overheen, en is er toch acuut geld nodig) dan kan de diaconie beslissen incidenteel hulp te bieden. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Geef liever steun in natura (boodschappen, wasmachine) dan in geld
- Geef liever geld voor een bepaalde bestemming (reiskosten, therapiekosten)
- Geef liever af en toe steun, dan regelmatig.

Een veel voorkomende vraag is of de Sociale Dienst de eventuele gift van de diaconie in geld of natura in mindering gaat brengen op de uitkering. In de praktijk kan het zo zijn dat als u opening van zaken geeft en meldt bij de Sociale Dienst wat u geeft, dit geen gevolgen heeft voor de uitkering; maar dat is geen regel! Zorgt u er dus voor dat u zich vooraf goed laat informeren door uw Sociale

Dienst en dat u duidelijk bent over de manier waarop uw diaconie hulp biedt. Maak zo mogelijk afspraken met elkaar.

Het is belangrijk goed af te spreken of u een gift of een lening geeft. In principe verstrekt de diaconie geen leningen. Toch kan het omzetten van een dure lening bij een financiële geldverstrekker naar een renteloze lening bij een diaconie wel degelijk een goede manier van hulp zijn. Laat u eventueel informeren door een deskundige.

Er zijn mensen die het geld, bij verbetering van hun omstandigheden, graag weer terug willen geven. Zij zouden het dan in principe weer terug in de collectezak kunnen doen (of overmaken aan de diaconie). Op deze manier komt het terug bij de diaconie.

Bedenk dat periodieke ondersteuning door de fiscus als inkomen wordt gezien!

4.4 Begeleiden

Het kan voorkomen dat het gemeentelid / de hulpvrager hulp nodig heeft als hij wordt doorverwezen naar een instantie.

Er zijn mensen die het moeilijk vinden het woord te doen, of ze zien er tegenop alleen te moeten gaan. Begeleiding bij het invullen van de vele papieren is vaak op zijn plaats. De diaconie kan daarbij hulp bieden.

4.5 Nazorg

Mensen met financiële problemen behoren vaak tot een risicogroep. Dit kan betekenen dat deze mensen ook op de langere termijn moeite blijven houden met het regelen van hun financiën. Daarom is het belangrijk dat deze mensen in het oog worden gehouden, ook al lijkt het zo dat de financiële problemen opgelost zijn. Aandacht en bemoediging wordt vaak erg gewaardeerd. Het is wel belangrijk hier discreet mee om te gaan.

4.6 Preventie

De diaconie kan een belangrijke preventieve taak vervullen in deze problematiek. Tijdens diaconale huisbezoeken kan men vragen of er wellicht financiële zorgen zijn. Door het thema te bespreken, kan men aangeven hulp te willen bieden als dat nodig mocht zijn. Het kan zijn dat er indirecte signalen worden afgegeven. Daarop kan tijdens het bezoek of op een later tijdstip doorgevraagd worden. Voorlichting op een gemeenteavond over inkomensbeheer of aandacht voor dit onderwerp in een preek is zeer nuttig.

5 Aanbevelingen

Een advies is om goed samen te werken met de Sociale Dienst en Maatschappelijk Werk. Op deze manier kunt u gebruik maken van elkaars mogelijkheden en deskundigheid. Samen staat u sterk en dit bevordert de kwaliteit van de hulpverlening aan het gemeentelid. Uit de praktijk blijkt dat veel hulpverleners uit de burgerlijke gemeente open staan voor samenwerken.

Men kan een signaal afgeven aan de politiek om te laten weten dat men zich zorgen maakt over de toenemende financiële hulpvragen aan het adres van de diaconie. Dit kan men dan het best doen via de plaatselijke christelijke partijen.

Diakenen hebben toerusting nodig om op de hoogte te zijn van de mogelijkheden rond het onderwerp 'financiële hulpverlening'. DMZ wil u daar graag bij helpen, al dan niet in samenwerking met professionele organisaties voor budgetbegeleiding en schuldhulpverlening.

Protocol voor diakenen bij een financiële hulpaanvraag

Een stappenplan

1. Inventariseren van de oorzaak(en) van de problemen:

- Wat is het probleem?
- Hoe is het probleem ontstaan?
- Zijn er andere oorzaken die er mee te maken hebben? (verslavingen)
- Wat heeft men zelf al geprobeerd om het probleem op te lossen?
- Zijn er mogelijkheden in de familiekring om hulp te krijgen?
- Is er een duidelijk financieel overzicht? (Zie ook het Formulier Gezinsbudget)
- Heeft men ideeën om zelf het probleem op te lossen?
- Is men gemotiveerd om mee te werken?

2. Kan / moet er worden doorverwezen naar andere instanties?

- Gemeentelijke Sociale Dienst
- Maatschappelijk werk
- Professionele organisaties voor budgetbegeleiding en schuldhulpverlening
- Bureau voor rechtshulp

3. Is er acuut hulp nodig?

- Hulp bieden door een boodschappenpakket of bijvoorbeeld een wasmachine
- Eenmalige gift voor therapiekosten of iets dergelijks
- Voorlichting over hulpverleningsinstellingen

4. Begeleiding

Houdt er rekening mee dat schuldhulpverleningstrajecten meestal langdurig zijn en moeizaam verlopen. Bereidt de hulpvrager daar ook op voor. Biedt begrip voor de moeilijke situatie en 'bewijs niet alleen hulp met uiterlijke giften maar ook met troostelijke redenen uit het Woord van God.' Spreekt duidelijk af wat ieders taken zijn, eventueel in een contract. Indien nodig kunt u of een gemeentelid dat vertrouwen geniet, meegaan naar instanties of hulp bieden bij het invullen van formulieren.

5. Nazorg

Houdt zonodig, ook na een periode van begeleiding, contact met het gezin. Mensen blijven soms tot de risicogroepen behoren en blijven dan kwetsbaar.

Sociale kaart betreffende financiële hulpverlening:

(Deze adressen in uw burgerlijke gemeente moet u zelf invullen)

Gemeentelijke Sociale Dienst:

Via het gemeentehuis in de woonplaats

Adres _____
Tel. nr. _____
Naam contactpersoon _____
Openingstijden _____

Maatschappelijk Werk:

Adres _____
Tel. nr. _____
Naam contactpersoon _____
Openingstijden _____

Bureau voor Rechtshulp:

www.bureaurechtshulp.nl

Adres _____
Tel. nr. _____
Naam contactpersoon _____
Openingstijden _____

Algemene adressen

Gegevens Private schuldhulpverleningsinstanties

Bobeldijk Budget Coaching

Huydecoperweg 21

3701BR Zeist

T : 06 83334954

E : j.oskam@bobeldijk.nu

I : www.bobeldijk.nu

SVF Nederland

SVF Bergambacht

Postbus 61

2860 AB BERGAMBACHT

T : 0182 - 35 15 57

F : 0842 - 20 54 23

E : bergambacht@svf.nl

I : www.svf.nl

Overige instanties

Nibud:

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Postbus 19250

3501 DG UTRECHT

Bezoekadres

Hekelsteeg 6

3511 AK UTRECHT

T : 030 - 23 91 350

F : 030 - 23 91 399

I : www.nibud.nl

BKR in Tiel:

Bureau Krediet Registratie

Postbus 6080

4000 HB TIEL

Bezoekadres

Dodewaardlaan 1

4006 EA TIEL

T : 0900 - 257 84 35 of 0900 BKRTIEL (€ 0,15 p/m)

F : 0344 - 63 49 73

I : www.bkr.nl

Relevante websites:

WSNP: Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

www.wsnp.rvr.org

www.zelfjeschuldenregelen.nl

www.nvvk.eu